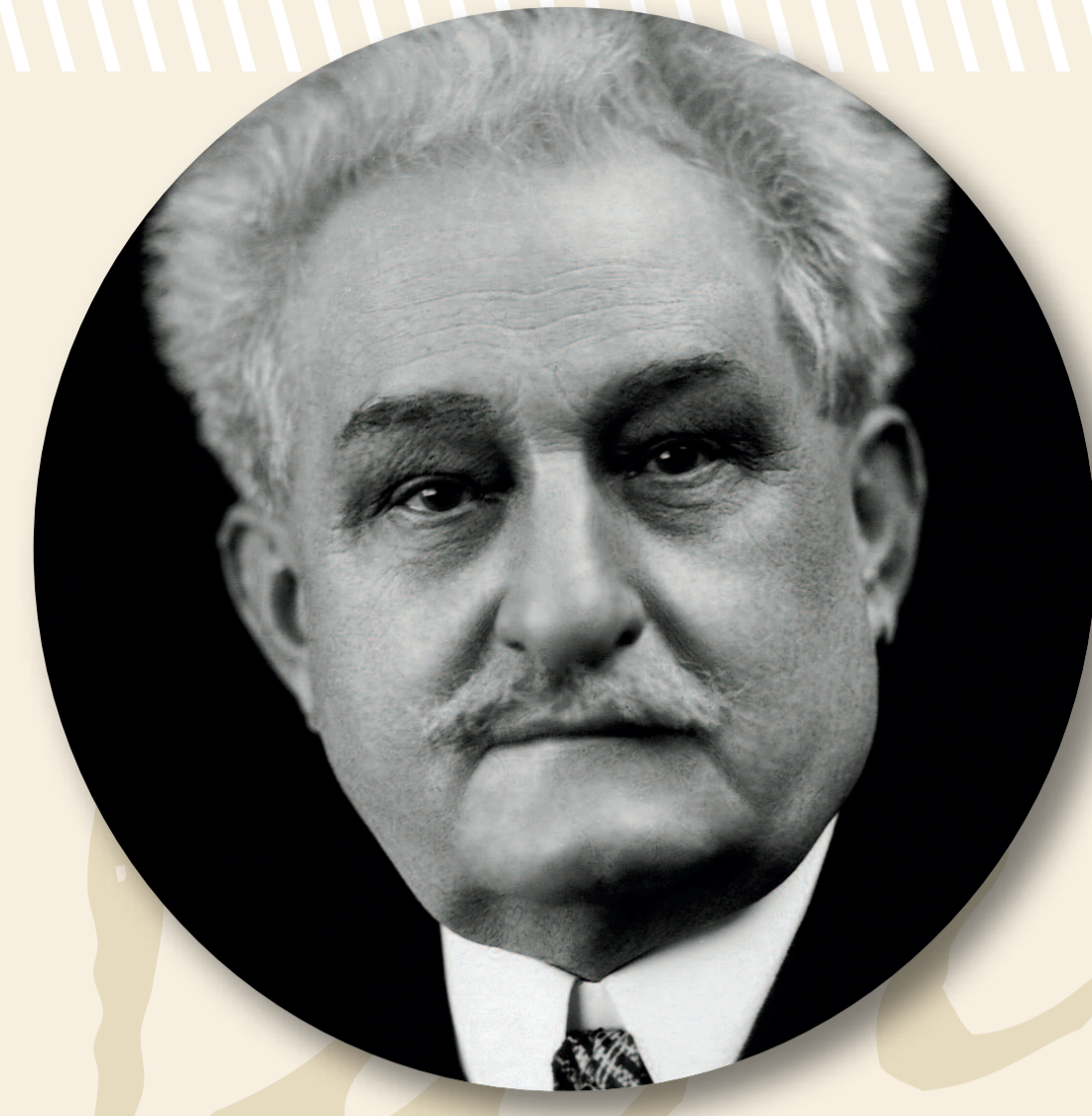
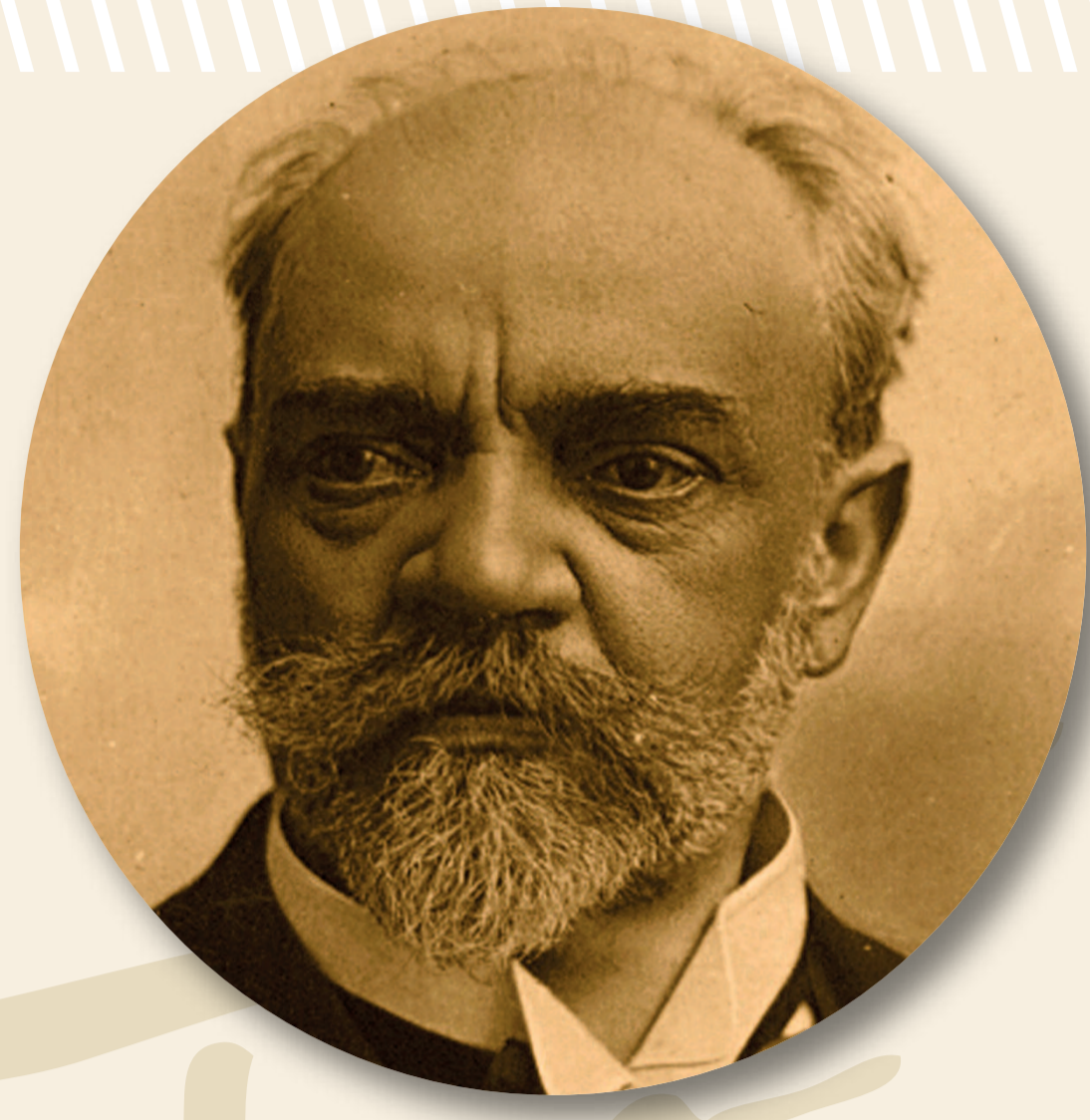

Osobnosti české hudby

Smetana Dvořák Janáček

ČESKÁ HUDBA

Hudba proslavila Čechy a Moravu v minulosti nejvíce ze všech umění, zemi se říkalo „konzervatoř Evropy“, v 18. století se zrodilo úsloví „Co Čech, to muzikant“. Čeští skladatelé a interpreti ovlivnili vývoj evropského hudebního dění jako vynikající hráči, pedagogové, kapelníci i komponisté. Téměř každé město a mnohá obec se v Českých zemích pyšní pozoruhodnou hudební historií: Nejstarší dochované hudební památky na území dnešní České republiky vznikaly ve středověku vedle spontánní lidové tvorby pro potřebu kostelů a klášterů. Významnou roli v hudebním životě i vyučování hrály po staletí církevní řády; výrazný byl jejich vliv zejména v době baroka. Hudební sbírky kapituly sv. Víta na Pražském Hradě a moravského arcibiskupství (archiv v Kroměříži) i mnohé řádové hudební sbírky patří k nejvýznamnějším v Evropě. Podobně jako v celé Evropě nahradila kolem poloviny 16. století středověký gregoriánský chorál a jednohlasou duchovní píseň vícehlasá hudba. Města zakládala kostelní a školní sbory, vznikala takzvaná literátská bratrstva (sdružení vzdělaných milovníků hudby, kteří pečovali o vysokou kvalitu chrámového repertoáru). Počínaje barokem byly v mnohých kostelech instalovány vynikající varhany. Každý venkovský učitel, zvaný *kantor* (od slova *cantare* – zpívat), uměl nejen zpívat, ale i hrát na několik nástrojů, komponovat, dirigovat muzikanty i pěvecké sbory a vyučovat teorii i praxi. Hudba byla považována za součást obecného vzdělání a každý den se musela ve školách alespoň hodinu učit.

Kromě církevního prostředí nacházeli muzikanti uplatnění i v městských a vojenských kapelách, pod patronací spolků pro domácí provozování hudby. Již od 16. až do 19. století šlechta zakládala služebnícké kapely, někdy i školy, které vychovávaly hudebníky z dětí poddaných. K nejpozoruhodnějším kapelám druhé poloviny 16. století patřila pražská císařská kapela a kapela rodu Rožmberků, působící v jižních Čechách. V r. 1723 založil hrabě F. A. Špork (Sporck) první veřejné operní divadlo na sever od Itálie.

K intenzivnímu hudebnímu životu v českých zemích patřily vždy kvalitní hudební nástroje. České smyčcové, dřevěné i žestové dechové nástroje a klavíry (zvláště zn. Petrof) jsou světově proslulé. V minulosti měly české továrny na hudební nástroje filiálky i v zahraničí – mimo jiné v USA a v Rusku.

K oblíbeným místům zahraničních muzikantů patřily vždy české lázně: Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Teplice. Pobývali zde např. F. Chopin i L. van Beethoven, který v roce 1812 napsal v Teplicích svůj dopis „nesmrtelné milence“: Ve Varnsdorfu v severních Čechách měla roku 1830 úplnou liturgickou premiéru jeho *Missa Solemnis*. Největší přitažlivost však pro umělce měla vždy Praha. Světové premiéry tu měly opery nejen Mozartovy, ale i Vivaldiho a Gluckovy, hostovali tu L. van Beethoven, H. Berlioz, F. Liszt, R. Wagner, P. I. Čajkovskij, vystupovali N. Paganini, C. Schumannová a mnozí další.

Kapelníkem Stavovského divadla byl C. M. von Weber, v Novém německém divadle (dnes Státní opera), začínal svou dirigentskou kariéru G. Mahler (narodil se ve východních Čechách v obci Kaliště poblíž Humpolce) a řídil zde osobně i světovou premiéru své VII. symfonie.

Význam Prahy jako centra hudebního dění vzrůstal v průběhu 19. i 20. století v souvislosti s její proměnou v moderní metropoli, národním uvědomováním, vznikem uměleckých spolků i divadelních scén (Národní divadlo – 1883, Nové německé divadlo – 1888), škol (konzervatoř, která záhy po svém založení v r. 1811 proslula natolik, že se mnozí cizí umělci vydávali za její žáky, Akademie múzických umění – 1945), orchestrů (Česká filharmonie – 1894, Symfonický orchestr Čs. rozhlasu v Praze – 1925, Symfonický orchestr hl. m. Prahy – 1934). V současné době v Praze působí sedm velkých symfonických orchestrů včetně dvou divadelních, v každém regionu republiky existuje alespoň jedno profesionální divadlo a symfonický orchestr. Po r. 1945 vznikala postupně také řada mezinárodních festivalů (Pražské jaro, Smetanova Litomyšl, Moravský podzim, Janáčkův máj, folklorní Strážnice, Colours of Ostrava a další). Česká republika má rovněž unikátní rozsáhlou síť tzv. základních uměleckých škol, které slouží nejen pro rozvíjení zájmové činnosti dětí a mládeže, ale splňují také kritéria profesní přípravy pro studenty konzervatoří.

ROK ČESKÉ HUDBY 2014

Pod záštitou prezidenta ČR Miloše Zemana
PATRONI Magdalena Kožená a Sir Simon Rattle
ČESTNÝ PREZIDENT Jiří Bělohlávek

Roky zakončené čtyřkou jsou v českých zemích tradičně vnímány jako „roky české hudby“.

V těchto letech slaví příznivci hudby jubilea více než šedesátí významných českých skladatelů a interpretů.

Ministerstvo kultury ČR iniciovalo z tohoto důvodu mimořádný program na finanční i propagační podporu zajímavých a kvalitních akcí, které se v tomto roce soustředí na téma české hudby, zejména hudby jubilentů. Program podporuje jak koncertní a inscenační projekty, tak tematicky zaměřené expozice a edice.

Výstava **Osobnosti české hudby – Smetana, Dvořák, Janáček** vznikla v r. 2004 a byla velmi úspěšná. Tato verze je výstavy je její aktualizací.

KURÁTORKA Lenka Dohnalová, koordinátorka Roku české hudby 2014
AUTORSKÝ TÝM L. Dohnalová, E. Drlíková, O. Mojžíšová, J. Tauerová
FOTO z archivu NM-ČMH a Nadace L. Janáčka

BLIŽŠÍ INFORMACE www.rokceskehudby.cz

2014
rok české hudby